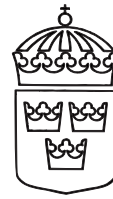

Regeringens proposition

2008/09:227

Förfarandet när ett beslag har hävts

Prop.
2008/09:227

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 25 juni 2009

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Vad som ska ske med ett beslagtaget föremål när beslaget har hävts är inte generellt reglerat i lag. I propositionen föreslås att bestämmelser införs som anger till vem ett beslagtaget föremål ska lämnas ut när beslaget hävs. Om det inte finns någon som föremålet kan lämnas ut till eller det inte hämtas ut inom en viss tid, får den myndighet som förvarar föremålet sälja det för statens räkning eller förstöra det. Förslaget syftar till att förbättra hanteringen av föremål som varit tagna i beslag. Förslaget förväntas medföra större möjligheter för enskilda att ta till vara sin rätt samtidigt som förvaringskostnaderna minskar och administrationen förenklas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.	6
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Förfarandet när ett beslag har hävts.....	10
4.1	Nuvarande ordning.....	10
4.2	En generell lagreglering om förfarandet när ett beslag har hävts införs.....	12
4.3	Till vem ska egendom som har varit tagen i beslag lämnas ut?	14
4.4	Vad ska ske med egendom som inte hämtas ut eller inte kan lämnas ut till någon?.....	17
4.5	Vilka ska underrättas om att ett beslag har hävts?	18
4.6	När får egendomen säljas eller förstöras?	21
4.7	Länsstyrelsen upphör som överinstans.....	22
4.8	Ansvar för förvaringskostnader.....	22
5	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	23
6	Ekonomiska konsekvenser.....	24
7	Författningskommentar.....	24
7.1	Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken.....	24
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.	26
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet (SOU 2005:117) avseende vissa frågor om beslag.....	30
Bilaga 2	Författningsförslaget i Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117) avseende vissa frågor om beslag	31
Bilaga 3	Remissinstanser Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117)	36
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag.....	37
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	43
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 juni 2009	44

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:227

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken, och
2. lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att det i rättegångsbalken ska införas två nya paragrafer, 27 kap. 8 a och 8 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

8 a §

När ett beslag har hävts ska, om föremålet inte enligt 4 a § ska lämnas ut till målsäganden eller någon som trätt i dennes ställe, föremålet lämnas ut till den hos vilken beslaget har gjorts. Gör denne inte anspråk på föremålet eller kan det inte utredas hos vem beslaget har gjorts, ska föremålet lämnas ut till den som gör anspråk på det om denne kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet.

Om den som ett föremål ska lämnas ut till enligt första stycket inte hämtar det, eller föremålet inte kan lämnas ut till någon enligt samma stycke, tillämpas lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

8 b §

När ett föremål enligt 8 a § ska lämnas ut till den hos vilken beslaget gjorts eller den som gör anspråk på föremålet ska denne så snart som möjligt efter det att beslaget har hävts, underrättas om att föremålet kan hämtas och att det, om det inte hämtas, kan komma att säljas för statens räkning eller förstöras.

Om det i fall som avses i 8 a § är känt att någon annan också har

drabbats av beslaget ska även denne underrättas om att beslaget har hävts och, om föremålet ska lämnas ut, till vem utlämnandet ska ske. Prop. 2008/09:227

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

dels att 1, 7–9 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller, om *ej* annat följer av *bestämmelser* i lag eller annan författning, egendom som

1. tillfallit staten på grund av förverkande,
2. tillfallit staten enligt lagen (1938:121) om hittegods,
3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. *eller*
4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387).

Denna lag gäller, om *inte* annat följer av lag eller annan författning, egendom som

3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,
4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387), *eller*
5. omfattas av 27 kap. 8 a § *andra stycket rättegångsbalken.*

2 b §

Egendom som ska lämnas ut enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska i minst en månad efter delgivning av en sådan underrättelse som avses i 27 kap. 8 b § första stycket rättegångsbalken finnas tillgänglig för avhämtning hos den myndighet som förvarar den. Om egendomen inte hämtas ut inom denna tid, ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag.

Egendom som inte kan lämnas ut till någon enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska i minst tre månader efter det att beslaget hävdes finnas

¹ Senaste lydelse 2004:1030.

tillgänglig hos den myndighet som förvarar den. Därefter ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag. Om egendomens värde sannolikt överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då beslaget gjordes, tillämpas dock denna lag först efter det att tre månader har förflutit sedan den myndighet som förvarar egendomen genom kungörelse uppmanat ägaren eller annan rättsinnehavare att göra anspråk på den.

7 §²

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. eller egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) skall den lämnas ut till *honom eller henne* efter beslut av *polismyndigheten*, om *den* inte redan har sålts eller förstörts.

Har egendomen reparerats eller på annat sätt förbättrats, är den som gör anspråk på egendomen enligt första stycket skyldig att betala kostnaden för förbättringen innan *han eller hon får ut egendomen. Betalar han eller hon* inte inom en månad efter det att särskild uppmaning delgivits *honom eller henne*, får egendomen säljas i den ordning som anges i denna lag.

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) eller egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken ska den lämnas ut till *rättsinnehavaren* efter beslut av *den myndighet som förvarar egendomen*, om *egendomen* inte redan har sålts eller förstörts.

Har egendomen reparerats eller på annat sätt förbättrats, är den som gör anspråk på egendomen enligt första stycket skyldig att betala kostnaden för förbättringen innan *egendomen lämnas ut. Betalas* inte *förbättringskostnaden* inom en månad efter det att särskild uppmaning delgivits *rättsinnehavaren*, får egendomen säljas i den ordning som anges i denna lag.

² Senaste lydelse 2004:1030.

8 §³

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. *eller* egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influtit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket *skall* kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning ges in till Rikspolisstyrelsen *som, efter verkställd utredning i ärendet, prövar frågan om ersättning.*

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken* sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influtit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket *ska* kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning *prövas av Rikspolisstyrelsen om en polismyndighet fattat beslutet om försäljning. I annat fall prövas ersättningsfrågan av den myndighet som beslutat om försäljningen.*

9 §⁴

Polismyndighetens beslut i ärende om utlämnande av egendom enligt 7 § första stycket får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut i sådant ärende samt Rikspolisstyrelsens beslut i ärende som avses i 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avses i 7 § första stycket och 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

³ Senaste lydelse 2004:1030.

⁴ Senaste lydelse 1995:1700.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om

1. sättet för kungörande enligt 2 och 2 a §§,

2. *polismyndighets* förfarande med egendom som avses i denna lag.

1. sättet för kungörande enligt 2–2 b §§,

2. *myndighets* förfarande med egendom som avses i denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
  2. Har ett beslag hävts före ikraftträdandet ska i fall som avses i 2 b § andra stycket första meningen tiden som egendomen ska finnas tillgänglig räknas från ikraftträdandet av denna lag.

⁵ Senaste lydelse 2004:1030.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 7 december 2000 att tillsätta en beredning med uppgift att verka för rättsväsendets utveckling (dir. 2000:90, dir. 2001:61 och dir. 2003:145). Beredningen antog namnet Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU). BRU överlämnade i februari 2006 slutbetänkandet Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117).

I denna proposition behandlas de delar av BRU:s slutbetänkande som avser frågor om beslag. En sammanfattning av betänkandet i behandlade delar finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag i dessa delar finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. I *bilaga 3* finns en förteckning över remissinstanserna. Remissvaren och en remissammanställning finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2006/1015/DOM).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 4 juni 2009 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslagen. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Vissa språkliga och redaktionella ändringar har gjorts i lagförslagen.

4 Förfarandet när ett beslag har hävts

4.1 Nuvarande ordning

Beslag

Generella bestämmelser om beslag finns i 27 kap. rättegångsbalken. För att beslag ska få ske måste föremålet skäligen kunna antas ha betydelse för utredning om brott, vara någon avhänt genom brott eller vara förverkat på grund av brott (27 kap. 1 § rättegångsbalken). Beslag får ske oberoende av brottets beskaffenhet. Att föremålet ägs av någon annan än den som har föremålet i sin besittning hindrar inte att det tas i beslag. Beslag förutsätter inte heller att någon kan misstänkas för det brott som har föranlett beslaget.

Den som med laga rätt griper eller anhåller en misstänkt eller verkställer häktning, husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning får ta sådana föremål i beslag som påträffas vid åtgärden. I andra fall får föremål inte tas i beslag utan föregående beslut av undersökningsledaren eller åklagaren. Är det fara i dröjsmål får dock åtgärden vidtas av en polisman utan sådant beslut, om det inte är fråga om vissa skriftliga försändelser. När en polisman har verkställt ett beslag utan föregående beslut av undersökningsledaren eller åklagaren, ska detta skyndsamt anmälas till någon av dessa, som omedelbart ska pröva om

beslaget ska bestå (27 kap. 4 § rättegångsbalken). Enligt 27 kap. 5 § första stycket rättegångsbalken får även rätten förordna om beslag på föremål som företes vid rätten eller annars är tillgängligt för beslag.

Enligt 27 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken ska den som verkställt beslaget ta det beslagtagna föremålet i förvar. Normalt sker förvaringen av beslagtagna egendom i polismyndigheternas godsmagasin. Beslagtagna egendom förvaras även vid andra myndigheter än polismyndigheterna, t.ex. vid domstol, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen och Statens kriminaltekniska laboratorium (se t.ex. 23 § lagen [2000:1225] om straff för smuggling, 11 kap. 6 § lagen [1980:424] om åtgärder mot förorening från fartyg och 2 § lagen [1982:395] om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning).

Upphörande av beslag och utlämnande av beslaget gods

Ett beslag kan upphöra på olika sätt. Ett beslag kan hävas, vilket enligt 27 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken ska ske så snart det inte längre finns skäl för beslaget. Vad som då ska ske med det beslagtagna godset är inte generellt reglerat i rättegångsbalken. Utgångspunkten är dock att ett beslag endast utgör en form av tillfällig besittningsrubbnig. När beslaget hävs ska därför egendomen som huvudregel återlämnas till den från vilken den togs, utan någon prövning av annans eventuella rätt till den. Från och med den 1 juli 2003 får dock undersökningsledaren eller åklagaren, innan åtal har väckts, besluta att lämna ut beslagtagna egendom till målsäganden eller någon som trätt i dennes ställe, om det är uppenbart att personen har bättre rätt till egendomen än den från vilken beslaget gjordes (27 kap. 4 a § första stycket rättegångsbalken). Har ett sådant beslut fattats, får beslaget normalt hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om beslutet om utlämnande har skickats till den hos vilken beslaget har gjorts (27 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken). Har det inte fattats något beslut om utlämnande enligt 27 kap. 4 a § rättegångsbalken och någon framställt anspråk på egendomen ska enligt 27 kap. 8 § tredje stycket rättegångsbalken den som framställt anspråket underrättas innan beslaget hävs.

Ett beslag kan också förfalla. Om ett brottmål avgörs utan att rätten fattar beslut angående beslag som är hänförligt till åtalet anses beslaget förfallet. Ett beslag kan vidare upphöra genom att en dom eller ett beslut med förordnande om beslaget vinner laga kraft eller annars kan verkställas, t.ex. när en målsägande har fört en talan om bättre rätt till ett beslagtagna föremål i en brottmålsrättegång.

Ett beslag kan dessutom upphöra genom att det ersätts med ett annat tvångsmedel. Egendom som har varit föremål för beslag kan under vissa förutsättningar tas i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. (stöldgodslagen). För att det ska vara möjligt krävs enligt 1 § första stycket stöldgodslagen att egendomen är fränhänd någon genom brott och att den antingen har anträffats hos någon som uppenbart saknar rätt till den eller har anträffats utan att vara i någons besittning. Dessutom krävs att varken ägaren eller annan som har rätt till egendomen är känd och att åtgärden inte är uppenbart oskäligen. Uttrycket ”egendom som fränhänt någon genom brott” ska enligt förarbetena till bestämmelsen i

detta fall förstås så att det ska vara *uppenbart* att egendomen är av detta slag (prop. 1986/87:6 s. 23 f.). Finns enbart *anledning att anta* att den beslagtagna egendomen utgör stöldgods kan egendomen inte tas i förvar enligt denna bestämmelse. Så har ansetts vara fallet även när den som beslaget har gjorts hos inte vill kännas vid egendomen och vägrar återta den (JO 1993/94 s. 124). Det kan nämnas att inte heller lagen (1938:121) om hittegods tar sikte på sistnämnda fall.

Egendom som har varit tagen i beslag kan också förverkas enligt bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken eller speciallagstiftning.

Försäljning och förstöring av egendom enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. (förfarandelagen) kan bl.a. egendom som tillfallit staten på grund av förverkande eller tagits i förvar enligt stöldgodslagen under vissa förutsättningar säljas för statens räkning eller förstöras. Egendom som har tagits i förvar enligt stöldgodslagen ska enligt 2 § förfarandelagen som huvudregel förvaras hos polismyndighet i minst sex månader. Om det under den tiden inte har kunnat utredas vem som har rätt till egendomen, ska polismyndigheten kungöra detta och ge den som vill göra anspråk på egendomen minst en månad på sig att ge sig till känna. Försäljning får dock ske omedelbart när ägaren eller någon annan som har rätt till egendomen inte gör anspråk på den och i vissa andra fall, t.ex. när egendomen inte kan vårdas utan fara för förstöring (3 och 4 §§ förfarandelagen). Egendom som kan befaras komma till brottslig användning eller annars är olämplig för försäljning ska enligt 5 § förfarandelagen oskadliggöras. Om ägaren eller annan rättsinnehavare gör anspråk på egendom som har tagits i förvar enligt stöldgodslagen ska den enligt 7 § förfarandelagen lämnas ut till honom eller henne efter beslut av polismyndigheten, om egendomen inte redan har sålts eller förstörts. Polismyndighetens beslut får överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol (9 § förfarandelagen). Försäljning av egendom sker för statens räkning. Ägaren eller annan rättsinnehavare har som huvudregel rätt till ersättning motsvarande försäljningsbeloppet (8 § förfarandelagen).

4.2 En generell lagreglering om förfarandet när ett beslag har hävts införs

Regeringens bedömning: En generell lagreglering om förfarandet när ett beslag har hävts bör införas.

BRU:s bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har invänt mot bedömningen. *Justitiekanslern* har framhållit att det är mycket angeläget att det i rättegångsbalken införs regler som anger till vem beslagtagna egendom ska återlämnas.

Skälen för regeringens bedömning: Det saknas en generell lagreglering av vad som ska ske med beslagtagna egendom när beslaget har hävts. Frågan om det bör införas en sådan reglering har varit föremål för överväganden i olika sammanhang. Polisrättsutredningen, som hade i uppdrag att göra en utvärdering av den rättsliga regleringen av polisens befogenheter, fick genom tilläggsdirektiv i uppdrag att även se över rättegångsbalkens regler om beslag, husrannsakan, kroppsvisitation och kroppsbesiktning. Utredningen redovisade sistnämnda uppdrag i slutbetänkandet Tvångsmedel enligt 27 och 28 kap. RB samt polislagen (SOU 1995:47). Utredningen föreslog bl.a. att det i 27 kap. rättegångsbalken skulle införas en uttrycklig bestämmelse om att beslaget tas gods sedan beslaget hävts, med vissa undantag, skulle återlämnas till den från vilken egendomen togs. Utredningen föreslog också att polismyndigheterna skulle få besluta om försäljning av beslaget gods för statens räkning, om den till vilken egendomen ska lämnas ut inte hämtar egendomen inom viss tid eller om den som har rätt till egendomen inte är känd. Betänkandet har remissbehandlats. De flesta remissinstanser tillstyrkte förslagen eller lämnade dem utan principiella invändningar (Ju1995/1962/Å). Dessa förslag har dock inte lett till lagstiftning.

På Justitiedepartementet finns ett flertal ärenden som avser hanteringen av egendom som varit tagen i beslag efter det att beslaget har hävts (dnr Ju1992/2684/Å, Ju1998/4233/Å, Ju1999/1626/Å, Ju2000/528/Å, Ju2004/3629/Å och Ju2004/8749/Å). Ärendena illustrerar de verksamhetsmässiga problem som uppstår genom att främst polismyndigheterna under lång tid måste förvara och ansvara för egendom som har varit föremål för beslag och efter det att beslaget har hävts inte avhämtats.

De förslag som Polisrättsutredningen har lämnat i fråga om hanteringen av egendom som har varit tagen i beslag utgår från polismyndigheternas hantering av sådan egendom. Beslagtagna egendom förvaras dock även vid andra myndigheter. Mot den bakgrunden och med anledning av att ett flertal av de bestämmelser som rör beslagtagna egendom har förändrats under de senaste tio åren, har BRU sett över dessa frågor på nytt och i betänkandet Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117) lämnat förslag till en lagreglering av de aktuella frågorna (s. 229 f.).

Regeringen delar *Justitekanslerns* bedömning att frågan om till vem egendomen ska lämnas ut när ett beslag hävs av rättssäkerhetsskäl bör regleras i lag. Att det saknas en reglering av vad som ska ske med egendom som inte kan lämnas ut till någon eller som inte hämtas medför dessutom förhållandevis stora kostnader och en administrativ börda för de myndigheter som förvarar egendomen. Det finns alltså utöver rättssäkerhetsskäl också tydliga effektivitetsvinster med att införa en generell lagreglering om förfarandet när ett beslag har hävts.

4.3 Till vem ska egendom som har varit tagen i beslag lämnas ut?

Regeringens förslag: När ett beslag har hävts ska, i andra fall än som avses i 27 kap. 4 a § rättegångsbalken, föremålet lämnas ut till den hos vilken beslaget har gjorts.

Om den hos vilken beslaget har gjorts inte gör anspråk på föremålet eller om det inte kan utredas hos vem beslaget har gjorts, får föremålet i stället lämnas ut till den som gör anspråk på det, om denne kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet.

BRU:s förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Åklagarmyndigheten har framfört att förslaget att beslagtagna egendom som huvudregel ska återlämnas till den från vilken beslaget skett får anses utgöra en kodifiering av gällande praxis. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har ifrågasatt denna huvudregel och anfört att utgångspunkten möjligen bör vara att föremålet ska återlämnas till den som gör anspråk på egendomen och sannolikt äger den.

I fråga om utlämnande av föremål till annan än den hos vilken beslaget har gjorts har *Åklagarmyndigheten*, *Rikspolisstyrelsen* och *Kammarrätten i Stockholm* anfört att denna del av förslaget behöver övervägas ytterligare eftersom det inte framgår av betänkandet vilka kriterier som ska gälla för sannolikheten. Enligt myndigheterna kan beviskravet leda till problem vid den praktiska tillämpningen, framförallt om flera personer gör anspråk på godset. *Rikspolisstyrelsen* har efterlyst en mer genomtänkt lösning som även på ett bättre sätt överensstämmer med övriga bestämmelser om beslag i 27 kap. rättegångsbalken. Även *Tullverket* har haft synpunkter på utformningen av bestämmelsen.

Säkerhetspolisen har påpekat att det inte framgår om det för att utlämnande ska ske krävs att personen i fråga har framställt ett anspråk på föremålet.

Skälen för regeringens förslag

Beslut att häva beslag och faktiskt utlämnande

Ett beslag kan hävas av rätten, åklagare eller annan undersökningsledare. I beslutet anges ofta till vem egendomen ska lämnas ut. Om beslaget har hävts utan att det har angetts till vem utlämnande ska ske, t.ex. beroende på att frågan om utlämnande behöver utredas ytterligare, prövas frågan om utlämnande enligt gällande praxis normalt av den myndighet som förvarar föremålet.

Justitieombudsmannen (JO) har i ett beslut framfört att det finns skäl att överväga en reglering som tydligare skiljer på ett beslut att häva ett

beslag från åtgärden att faktiskt lämna ut föremålet i fråga (JO:s beslut 2001-08-31 dnr. 275-2000). Av 27 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken framgår att då ett beslut enligt 27 kap. 4 a § rättegångsbalken har fattats om att ett beslagtaget föremål ska lämnas ut till en målsägande eller någon som trätt i dennes ställe, beslaget får hävas först tre veckor efter att en underrättelse har skickats till den hos vilken beslaget har gjorts. Enligt JO kan detta leda till osäkerhet i fråga om det är möjligt att avsluta förundersökningen trots att beslaget inte har hävts. JO konstaterar dock att så får anses vara fallet, eftersom fristen på tre veckor enbart fyller en civilrättslig funktion och då en förundersökning enligt 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken ska läggas ned om det inte längre finns anledning till dess fullföljande. Regeringen, som delar JO:s uppfattning, anser inte att det är nödvändigt att införa en reglering som tydligare än den nuvarande skiljer ett beslut att häva ett beslag från åtgärden att lämna ut föremålet.

Utlämnande av egendom till den hos vilken beslaget har gjorts

BRU har föreslagit att när ett beslag har hävts ska föremålet, med något undantag, återlämnas till den hos vilken beslaget har gjorts. När ett beslag hävs ska egendomen enligt gällande praxis som huvudregel återlämnas till den person från vilken den togs, utan att någon prövning görs av annans eventuella rätt till den (se bl.a. JO 1987/88 s. 51 och 62). Justitieombudsmannen och Justitiekanslern har vid upprepade tillfällen funnit anledning att framhålla vikten av att denna princip efterlevs. Med hänsyn till att beslag är avsett att utgöra en tillfällig besittningsrubbnings är det inte lämpligt att, som *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har föreslagit, införa en ordning som innebär att den som beslutar om utlämnande alltid ska göra en bedömning av frågan om vem som har rätt till egendomen. Regeringen bedömer i stället att föremålet liksom tidigare som huvudregel ska återlämnas till den hos vilken beslaget gjorts. En bestämmelse med den innebörden bör tas in i rättegångsbalken. En sådan bestämmelse är också klagörande med hänsyn till att det i 27 kap. 4 a § rättegångsbalken föreskrivs att föremål som har varit taget i beslag i vissa fall ska lämnas ut till en målsägande, dvs. till annan än den hos vilken beslaget gjordes.

Utlämnande av egendom till annan än den hos vilken beslaget har gjorts

Från huvudregeln att ett föremål ska återlämnas till den hos vilken beslaget har gjorts måste vissa undantag göras. För det första gäller inte huvudregeln om egendomen ska lämnas ut till målsäganden eller någon som har trätt i dennes ställe enligt bestämmelsen i 27 kap. 4 a § rättegångsbalken (se närmare avsnitt 4.1). Den av BRU föreslagna lagtexten bör förtydligas så att det klart framgår att den nya regleringen inte till någon del är avsedd att tillämpas i detta fall. Det bör också noteras att bestämmelserna inte heller är tillämpliga då beslaget upphör på någon annan grund än att beslaget hävs (se avsnitt 4.1). Ett sådant fall är då det finns förutsättningar att ersätta beslaget med ett annat tvångsmedel, t.ex. förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. (stöldgodslagen) eller då egendomen har påträffats utan att vara i

någons besittning och tillfallit staten enligt lagen (1938:121) om hittegods. Även bestämmelser i andra lagar kan bli aktuella, t.ex. 47 § tredje stycket jaktlagen (1987:259) jämförd med 27 kap. 17 § rättegångsbalken.

Det kan vidare inträffa att den hos vilken beslaget gjorts uttryckligen avstår från sin rätt till det beslagtagna föremålet. BRU anser att det för dessa fall bör införas en reglering som gör det möjligt att lämna ut det till någon annan. Regeringen delar utredningens uppfattning. Det förekommer också att det inte kan utredas hos vem föremålet har tagits i beslag, t.ex. då egendomen har beslagtogs i en bil eller på annan plats som flera personer har tillgång till. Även i dessa fall bör utlämnande kunna ske. Som *Tullverket* och *Rikspolisstyrelsen* har framhållit bör den av BRU föreslagna lagtexten förtydligas så att det klart framgår att även dessa situationer omfattas av regleringen.

BRU har föreslagit att utlämnande i dessa fall ska få ske till annan än den hos vilken beslaget gjorts om det är sannolikt att denne har rätt till föremålet. Bland annat *Åklagarmyndigheten* har anmärkt att det föreslagna beviskravet kan leda till svårigheter i den praktiska tillämpningen.

Vid bedömningen av hur beviskravet ska utformas bör beaktas att dessa beslut oftast kommer att fattas av åklagare eller annan undersökningsledare. Det är alltså fråga om befattningshavare som enligt nuvarande ordning gör civilrättsliga bedömningar vid beslut om utlämnande enligt 27 kap. 4 a § rättegångsbalken.

Det av BRU föreslagna beviskravet, dvs. att det ska vara sannolikt att den som gör anspråk på godset har rätt till det, är ett beviskrav som redan förekommer i andra sammanhang. Vid prövningen av om det t.ex. finns sannolika skäl för häktning, krävs det enligt doktrinen åtminstone att det är mer sannolikt att ett visst förhållande föreligger än att det inte gör det. Regeringen delar BRU:s bedömning att det föreslagna beviskravet motsvarar vad som bör krävas för att utlämnande ska få ske i nu aktuella fall och att det möjliggör en effektiv och rättssäker myndighetshantering av föremål som har varit tagna i beslag och som inte kan lämnas ut till den hos vilken beslaget gjorts. Det är viktigt att notera att ett beslut om utlämnande inte innebär att rätten till föremålet slutligt avgörs.

Om det inte är sannolikt att den person som gör anspråk på föremålet har rätt till det, ska det inte lämnas ut enligt denna bestämmelse. Den som vill hävda sin rätt till ett föremål när utlämnande har bedömts inte kunna ske kan vända sig till allmän domstol för att få frågan om rätten till föremålet avgjord. I avsnitt 4.6 behandlas frågan om vilka åtgärder myndigheten ska vidta när föremålet inte kan lämnas ut till någon. Det finns, som *Säkerhetspolisen* har påpekat, skäl att förtydliga den föreslagna bestämmelsen så att det framgår att det för utlämnande av ett föremål till annan än den hos vilken beslaget har gjorts, krävs att han eller hon gör anspråk på det.

4.4 Vad ska ske med egendom som inte hämtas ut eller inte kan lämnas ut till någon?

Regeringens förslag: Om den till vilken ett beslagttaget föremål ska lämnas ut inte hämtar det eller om föremålet inte kan lämnas ut till någon, får den myndighet som förvarar föremålet sälja det för statens räkning eller förstöra det.

BRU:s förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget. *Åklagarmyndigheten* har framhållit att beslut om försäljning och förstöring av egendom bör fattas av den myndighet som förvarar egendomen. *Huddinge tingsrätt* har ifrågasatt om denna ordning är ändamålsenlig och anfört att sådana administrativa förfaranden av effektivitetsskäl bör handläggas enbart av de myndigheter som normalt förvarar beslagttaget gods. *Malmö tingsrätt* har anmärkt att det framstår som tveksamt om egendom som inte tillhör staten kan säljas för statens räkning och att det kan uppstå praktiska problem om ett föremål säljs med överskott.

Ekobrottsmyndigheten har framfört att myndigheten inte bör få besluta om förstöring av räkenskapsmaterial som är yngre än tio år, eftersom sådant material enligt bokföringslagen ska bevaras i minst tio år. Myndigheten har därför föreslagit att en uttrycklig bestämmelse härom tas in i lagen.

Skälen för regeringens förslag: Har ett beslagttaget föremål inte hämtats ut eller kan det inte lämnas ut till någon ska enligt BRU:s förslag föremålet få säljas för statens räkning. Kan det inte säljas ska det få förstöras. Den av BRU föreslagna ordningen innebär ingen principiell nyordning i förhållande till gällande rätt. Egendom som har tagits i förvar enligt stöldgodslagen får enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. (förfarandelagen) säljas för statens räkning eller förstöras. Förfarandelagens bestämmelser innebär bl.a. att den som visar sig vara ägare till egendom som tagits i förvar har rätt att få tillbaka egendomen eller, om egendomen har sålts, att få ersättning för den motsvarande högst det belopp som inluttit vid försäljningen (7 och 8 §§ förfarandelagen). Samma ordning tillämpas för egendom som inte har avhämtats efter att ha omhändertagits enligt 24 a § polislagen (1984:387).

Syftet med en bestämmelse om möjlighet att sälja tidigare beslagttagen egendom är främst att minska kostnaderna och den administrativa bördan för de myndigheter som ansvarar för förvaringen av egendomen. Enligt regeringens mening är det även i nu aktuella fall, dvs. när den till vilken ett beslagttaget föremål ska lämnas ut enligt den föreslagna regleringen inte hämtar det eller föremålet inte kan lämnas ut till någon, en rimlig ordning att egendomen får säljas för statens räkning eller förstöras. Om någon efter försäljningen visar sig ha ett rättmätigt anspråk på det sålda föremålet, bör han eller hon vara berättigad till ersättning. Ett lämpligt

sätt att åstadkomma detta är att – i enlighet med BRU:s förslag – göra förfarandelagen tillämplig i dessa fall. Det finns skäl att förtydliga den av BRU föreslagna lagtexten så att det framgår att förfarandelagens bestämmelser ska tillämpas även i fråga om förstöring av egendom.

BRU har vidare föreslagit att den myndighet som förvarar föremålet ska fatta beslut om försäljning eller förstöring. *Åklagarmyndigheten* har instämt i den bedömningen. *Huddinge tingsrätt* har framfört att effektivitetsskäl talar för att endast de myndigheter som normalt förvarar beslagtaget gods som ska fatta sådana beslut. För de myndigheter som normalt inte förvarar beslagtaget gods bör försäljning eller förstöring endast komma i fråga i ett fåtal fall. Effektivitetsvinsterna med att någon annan myndighet beslutar om försäljning eller förstöring kan därför inte anses vara särskilt stora för dessa myndigheter. Regeringen delar BRU:s bedömning att den mest ändamålsenliga lösningen är att beslut om försäljning eller förstörande av egendom i samtliga fall fattas av den myndighet som förvarar egendomen.

Av 1 § förfarandelagen framgår att lagen endast gäller om inte annat följer av bestämmelser i lag eller annan författning. Detta innebär bl.a. att bestämmelserna om att egendom får förstöras om den inte hämtas ut inte är tillämpliga om det av annan lag (t.ex. bokföringslagen i fråga om räkenskapsmaterial) framgår att egendomen ska bevaras. Enligt regeringens bedömning behövs därför inte den av *Ekobrottsmyndigheten* föreslagna bestämmelsen.

4.5 Vilka ska underrättas om att ett beslag har hävts?

Regeringens förslag: När ett beslag har hävts ska den till vilken föremålet ska lämnas ut underrättas om att föremålet kan hämtas. För att föremålet ska få säljas eller förstöras måste underrättelsen delges. Om det är känt att någon annan också har drabbats av beslaget ska denne underrättas om att beslaget har hävts och till vem utlämnandet ska ske.

BRU:s förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. BRU har dock föreslagit att även annan som drabbas av beslaget ska delges en underrättelse.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Svea hovrätt har anfört att den myndighet som förvarar egendomen, åtminstone när det gäller beslag av värdefull egendom, i möjligaste mån bör använda sig av de möjligheter som finns för att ta reda på den rätte ägaren.

Sveriges Advokatsamfund har anfört att man delar BRU:s bedömning, under förutsättning att delgivning sker. *Svea hovrätt* och *Kammarrätten i Stockholm* har angett att de föreslagna bestämmelserna bör förtydligas vad gäller i vilka situationer delgivning ska ske. Hovrätten har vidare anfört att i de fall det är känt vem som drabbas av ett beslag utan att vara sakägare även denne bör delges underrättelse oavsett om man avser att sälja eller direkt förstöra godset. *Åklagarmyndigheten* har invänt att

kravet på delgivning kan utgå eftersom det i de situationer som är aktuella framstår som tillräckligt att underrättelse skickas i lösbrev samt att en sådan ordning skulle förenkla hanteringen och stå i bättre överensstämmelse med 27 kap. 8 § tredje stycket rättegångsbalken.

Hovrätten för Övre Norrland har framfört att rekvisitet ”drabbas av” inte är helt klart och att det är lämpligare att avgränsa vilka personer som har rätt att få en underrättelse, t.ex. den som framställt anspråk på egendomen.

Skälen för regeringens förslag

En underrättelseskylldighet införs

När ett beslag har hävts bör den till vilken föremålet ska lämnas ut underrättas om att han eller hon kan hämta ut föremålet. Även om myndigheterna redan i praktiken lämnar en sådan underrättelse, har de ingen formell skyldighet att göra det. Enligt BRU förekommer det att myndigheterna i vissa fall har dröjt med underrättelse till nackdel för den som ska få ut egendomen.

Om det är känt att någon annan drabbas av beslaget ska även han eller hon enligt BRU:s förslag underrättas. *Hovrätten för Övre Norrland* har framfört att rekvisitet ”drabbas av” inte är helt klart och att det är lämpligare att avgränsa vilka personer som har rätt att få en underrättelse, t.ex. den som framställt anspråk på egendomen. En reglering som innebär att endast personer som har framställt anspråk på egendomen underrättas skulle vara för begränsad. En jämförelse kan göras med underrättelse om att ett beslag har skett (27 kap. 11 § rättegångsbalken). Enligt bestämmelsens ordalydelse ska den från vilken beslag sker underrättas om beslaget, om han eller hon inte varit närvarande vid detta. Enligt vad Justitieombudsmannen (JO) uttalat bör bestämmelsen tolkas så att även den som är ägare eller har annan rätt till egendomen ska underrättas om det otvetydigt framgår att det är någon annan än besittningshavaren (JO 1988/89 s 43). Den som är ägare eller har annan rätt till föremålet bör också underrättas om att egendomen ska lämnas ut, oavsett om han eller hon har framställt anspråk på föremålet eller inte. Rekvisitet ”annan som drabbats av beslaget” förekommer i 27 kap. rättegångsbalken (6 och 13 §§) och anses normalt, utöver ägare och den som hade föremålet i sin besittning, också omfatta annan som har begränsad rätt till föremålet, t.ex. pant- eller retentionsrätt. En underrättelse till annan än den som föremålet ska lämnas ut till bör omfatta en upplysning om att beslaget har hävts och, om föremålet ska lämnas ut, till vem utlämnandet ska ske. Detta bör framgå av lagtexten.

Regeringen delar BRU:s bedömning att det inte bör krävas att den myndighet som förvarar egendomen närmare undersöker om någon annan än den som egendomen ska lämnas ut till drabbats av beslaget.

Regeringen avser att i förordning ange vem som ska ansvara för att underrättelse sker.

BRU har föreslagit att en förutsättning för att föremålet ska få säljas eller förstöras ska vara att den till vilken föremålet ska lämnas ut ska delges underrättelsen. Det finns starka rättssäkerhetsskäl för att denne verkligen får kännedom om att egendomen får hämtas ut. En sådan ordning är också rimlig med hänsyn till att det rör sig om egendom som kommit i statens förvar genom ett straffprocessuellt tvångsmedel. Även om egendomen har lågt eller helt saknar ekonomiskt värde och därmed inte kan komma i fråga för försäljning, kan den ha affektionsvärde eller av annan anledning vara betydelsefull (t.ex. om det är fråga om bokföringsmaterial eller betygshandlingar). Vid en samlad bedömning anser regeringen att kravet på rättssäkerhet väger tyngre än det av *Åklagarmyndigheten* påtalade förhållandet att ett delgivningsförfarande kan föranleda myndigheterna administrativt merarbete. Underrättelsen bör följaktligen, på motsvarande sätt som gäller enligt 24 d § polislagen (1984:387), delges den som egendomen enligt förslaget i avsnitt 4.3 ska lämnas ut till. Som BRU föreslagit bör kravet på delgivning gälla oavsett om föremålet ska få säljas eller förstöras.

Som anförts ovan ska även annan som drabbas av beslaget underrättas. Enligt BRU:s förslag ska även i dessa fall delgivning ske. *Sveriges Advokatsamfund* och *Svea hovrätt* har framhållit vikten av att delgivning sker i dessa fall.

Utgångspunkten bör vara att den förvarande myndigheten snabbt och rättssäkert ska kunna lämna ut tidigare beslagtagna föremål. Den som har rätt att få ett föremål utlämnat till sig har ett befogat intresse av att så kan ske så snart som möjligt. Utlämnande av ett föremål som har varit taget i beslag ska därför ske i samband med ett beslut om att häva beslaget. Justitiekanslern har i ett beslut framhållit att dröjsmål på högst någon vecka kan godtas (JK:s beslut 1998-12-10 dnr 405-98-40). Till skillnad från en underrättelse till den som föremålet ska lämnas ut till, bör därför någon frist eller sanktion inte knytas till underrättelsen (se närmare avsnitt 4.6). Det finns därmed inte heller lika starka skäl för att delgivning ska ske i dessa fall.

Att införa ett krav på delgivning kan också, såsom *Åklagarmyndigheten* har påtalat, ifrågasättas vid en jämförelse med regleringen i 27 kap. 8 § tredje stycket rättegångsbalken. Enligt den bestämmelsen ska en målsägande som har gjort anspråk på viss beslagtagnen egendom alltid underrättas om att egendomen kommer att lämnas tillbaka till den hos vilken beslaget gjorts. Beslaget får hävas först tre veckor efter avsändandet av en sådan underrättelse. Detta motiveras av att målsäganden ska ha en möjlighet att ta till vara sin rätt genom att vidta säkringsåtgärder, till exempel genom att ansöka om kvarstad på föremålet, innan beslaget hävs och föremålet lämnas ut. För målsägandens möjligheter att ta till vara sin rätt är det framförallt av vikt att få del av en underrättelse i det skedet. Det uppställs dock inga krav på delgivning av en sådan underrättelse. Det framstår som än mindre motiverat att uppställa ett sådant krav när fråga är om en underrättelse som ska ske efter att beslaget har hävts och det heller inte knutits någon frist till underrättelsen.

Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte bör uppställas något krav på delgivning i de fall annan än den som föremålet ska lämnas ut till ska underrättas om att beslaget har hävts.

Prop. 2008/09:227

4.6 När får egendomen säljas eller förstöras?

Regeringens förslag: Försäljning eller förstöring får ske först en månad efter det att den person som föremålet ska lämnas ut till har delgetts underrättelse om att föremålet får hämtas.

Finns det ingen som föremålet kan lämnas ut till, ska det före försäljningen finnas tillgängligt i minst tre månader hos den myndighet som förvarar egendomen. Tremånadersfristen ska beräknas från det att beslaget har hävts eller, i det fall egendomens sammanlagda värde överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp som gällde då beslaget gjordes, från det att ägare eller annan rättsinnehavare genom kungörelse har uppmanats att göra anspråk på egendomen.

BRU:s förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: För att egendom som inte avhämtas ska få säljas eller förstöras, bör det krävas att den till vilken egendomen ska lämnas ut har delgetts en underrättelse om att egendomen kan hämtas ut (jfr avsnitt 4.5). Underrättelsen ska innehålla uppgift om att föremålet om det inte hämtas kan komma att säljas för statens räkning eller förstöras. För egendom som omhändertagits enligt 24 a § polislagen gäller en tidsfrist om en månad från delgivning av en sådan underrättelse (24 d § polislagen och 2 a § förfarandelagen). Även enligt hittegodslagen har den frist inom vilken ägaren till upphittat gods kan hämta godset bestämts till en månad från underrättelsen. Regeringen bedömer liksom BRU att tidsfristen även i fråga om avhämtning av tidigare beslagtagna egendom bör uppgå till en månad efter delgivning av underrättelsen.

Om ett föremål inte kan lämnas ut till någon bör det enligt BRU:s förslag få säljas eller förstöras först sedan föremålet har funnits tillgängligt för avhämtning i minst tre månader. Regeringen delar den bedömningen. Bestämmelsen bör formuleras på ett sådant sätt att det klart framgår att något nytt ställningstagande i fråga om utlämnande inte heller i dessa fall ska ske under tiden som föremålet ska förvaras. Om någon gör anspråk på föremålet under den tid det ska förvaras ska frågan om utlämnande prövas enligt förfarandelagen när tiden har löpt ut. Tremånadersfristen bör som huvudregel beräknas från det att beslaget har hävts. Beträffande mer värdefull egendom bör dock ägaren eller annan rättsinnehavare genom kungörelse uppmanas att göra anspråk på denna inom viss tid innan försäljning får ske. Regeringen anser att värdegränsen bör bestämmas på samma sätt som för egendom som omhändertagits enligt 24 a § polislagen, dvs. föremål vars värde sannolikt överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då beslaget verkställdes (jfr 2 a § förfarandelagen).

Närmare föreskrifter om ett sådant kungörelseförfarande bör kunna meddelas av Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter (11 § förfarandelagen). I de fall kungörelse ska ske bör tidsfristen räknas från kungörelsen.

4.7 Länsstyrelsen upphör som överinstans

Regeringens förslag: Beslut om utlämnande av egendom enligt förfarandelagen ska överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol.

BRU:s förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Förslaget har lämnats utan invändningar av remissinstanserna.

Skälen för regeringens förslag: Sedan förfarandelagen tillkom i mitten av 1970-talet föreskrivs att polismyndighets beslut i ärenden om utlämnande av egendom överklagas hos länsstyrelsen och att länsstyrelsens beslut överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Att länsstyrelsen är den myndighet som prövar polismyndighetens beslut ska ses mot bakgrund av att länsstyrelsen före år 1999 hade ansvar för tillsynen över polisverksamheten. Sedan år 1999 har emellertid Rikspolisstyrelsen ensamt det ansvaret (prop. 1998/99:1, utg.omr. 4 avsnitt 4.7, bet. 1998/99:JuU5, jfr även prop. 1995/96:22 s. 88 f.). Med föreslagen ändring av 7 § första stycket förfarandelagen ska den myndighet som förvarar egendomen fatta besluten i fråga om utlämnande av egendom enligt förfarandelagen. Vid sidan om polismyndigheterna rör det sig om bl.a. Åklagarmyndigheten och Tullverket. Både med tanke på att länsstyrelsens funktion i polisorganisationen har upphört och att andra myndigheter än polismyndigheter kommer att fatta beslut i dessa frågor bör besluten överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol. Så är redan fallet beträffande beslut om ersättning för såld egendom.

4.8 Ansvaret för förvaringskostnader

Regeringens bedömning: Den som tidigare beslagtagen egendom lämnas ut till bör inte stå för myndighetens förvaringskostnader.

BRU:s bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Bedömningen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Skälen för regeringens bedömning: BRU har övervägt om den person till vilken tidigare beslagtagen egendom lämnas ut bör kunna åläggas ett ansvar för myndighetens förvaringskostnader. En sådan möjlighet finns i fråga om hittegods. Enligt lagen (1938:121) om hittegods (hittegodslagen) är ägaren till godset skyldig att betala upphittarens och polismyndighetens skäligena kostnader i anledning av fyndet. Om godset tillfaller upphittaren har även denne en skyldighet att betala kostnaderna (4 § hittegodslagen).

Regeringen anser, i likhet med BRU, att något ansvar för förvaringskostnader inte bör införas när det gäller egendom som har varit tagen i beslag. Skälet för detta är främst att det aktuella föremålet har kommit i statens förvar genom ett straffprocessuellt tvångsmedel. Vidare skulle ett ersättningssystem sannolikt förorsaka en hel del administrativa kostnader. Eftersom det med nu aktuellt förslag blir möjligt för myndigheterna att relativt kort tid efter att beslaget har hävts bli av med godset genom försäljning eller förstöring minskar dessutom behovet av att införa ett kostnadsansvar.

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2010.

De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas även i fall där ett beslag har hävts innan lagändringarna träder i kraft. För de fall där den som har rätt till egendomen inte är känd och kungörelseförfarandet inte ska användas, ska dock tiden om tre månader räknas från ikraftträdandet.

BRU:s förslag: I betänkandet föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2007. I övrigt överensstämmer förslaget med regeringens.

Remissinstanserna har inte uttalat sig i dessa delar.

Skälen för regeringens förslag: Lagförslagen bör träda i kraft så snart som möjligt. De bör därför träda i kraft den 1 januari 2010.

När det gäller processrättslig lagstiftning är utgångspunkten att nya regler ska tillämpas genast efter ikraftträdandet. Det innebär att nya regler ska tillämpas på varje processuell företeelse som inträffar efter det att regleringen har trätt i kraft. Det medför att de myndigheter som förvarar egendom som tidigare har varit tagen i beslag ska tillämpa de nya bestämmelserna om försäljning och förstöring även beträffande egendom där beslaget har hävts innan de föreslagna lagändringarna träder i kraft. En förutsättning för försäljning eller förstöring är att den som föremålet ska återlämnas till först underrättas om att det kan komma att säljas eller förstöras. I de fall den som har rätt till egendomen inte är känd, ska för mer värdefull egendom ett kungörelseförfarande användas. När det inte är känt vem som har rätt till egendom med lågt värde ska egendomen finnas tillgänglig hos den förvarande myndigheten i minst tre månader efter det att beslaget hävdes. För att undvika rättsförluster vid övergången till den nya ordningen bör det i en särskild övergångsbestämmelse föreskrivas att tiden om minst tre månader ska räknas från ikraftträdandet av de föreslagna lagändringarna och inte från beslutet att häva beslaget. I övrigt finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

6 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslaget att reglera förfarandet när ett beslag har hävts kommer sammantaget att innebära kostnadsbesparingar för rättsväsendet.

BRU:s bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Polisförbundet* har framhållit att den föreslagna regleringen sannolikt kommer att medföra merarbete för Polisen. *Hovrätten för Övre Norrland* har påpekat att förslaget att vissa beslut rörande beslag ska överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol och inte först till en länsstyrelse kommer att medföra ökade kostnader för i vart fall länsrätterna.

Skälen för regeringens bedömning: Syftet med förslagen är att myndigheternas kostnader för förvaring ska minska. Enligt Rikspolisstyrelsen är det svårt att närmare uppskatta vilka kostnader för framför allt personal och förvaring som hanteringen av det aktuella godset för med sig inom polismyndigheterna (Ju2004/8749/Å). Det är därför svårt att närmare bedöma vilken kostnadsbesparing som uppkommer till följd av förslaget. Enligt BRU:s bedömning bör dock besparingen uppgå till minst tio miljoner kronor årligen. Samtidigt kommer det nya förfarandet att få till följd att polismyndigheterna får en viss ökad arbetsbelastning. Kostnaderna för detta bör dock med god marginal kompenseras av de besparingar som görs.

Förslaget att vissa beslut fortsättningsvis ska överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol kan komma att medföra ökade kostnader för länsrätterna. Regeringen bedömer dock att dessa kostnadsökningar är marginella och därför bör rymmas inom befintliga anslagsramar.

Sammantaget bedöms förslaget innebära kostnadsbesparingar för rättsväsendet.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

27 kap. Om beslag, hemlig teleavlyssning m.m.

8 a § När ett beslag har hävts ska, om föremålet inte enligt 4 a § ska lämnas ut till målsäganden eller någon som trätt i dennes ställe, föremålet lämnas ut till den hos vilken beslaget har gjorts. Gör denne inte anspråk på föremålet eller kan det inte utredas hos vem beslaget har gjorts, ska föremålet lämnas ut till den som gör anspråk på det om denne kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet.

Om den som ett föremål ska lämnas ut till enligt första stycket inte hämtar det, eller föremålet inte kan lämnas ut till någon enligt samma stycke, tillämpas lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Paragrafen, som är ny, behandlar vad som ska ske med ett beslagtaget föremål när beslaget har hävts. Övervägandena finns i avsnitt 4.3–4.4.

Av *första stycket* framgår att regleringen endast är tillämplig då ett beslag har upphört genom att det har hävts. Av första stycket framgår också att bestämmelserna inte är tillämpliga i de fall det har fattats ett beslut om utlämnande till målsäganden eller någon som trätt i dennes ställe enligt 4 a §.

Frågan om utlämnande bör prövas i så nära anslutning till beslutet att häva beslaget som möjligt. Detta gäller både när det finns någon som föremålet kan lämnas ut till och när någon sådan inte finns. Som huvudregel ska föremålet enligt *första meningen* återlämnas till den hos vilken beslaget har gjorts.

Om den som beslaget har gjorts hos inte gör anspråk på föremålet eller det inte kan utredas hos vem beslaget har gjorts ska det enligt *andra meningen* lämnas ut till den som gör anspråk på föremålet om denne kan visa sannolika skäl för sin rätt till det. Om det framgår av förundersökningsprotokollet att den som beslaget har gjorts hos inte gör anspråk på föremålet behöver han eller hon inte tillfrågas om detta på nytt. Det är inte avsikten att den som beslutar om utlämnande ska göra några mer ingående undersökningar om den som gör anspråk på föremålet har rätt till detta, om det inte är särskilt påkallat. I normalfallet bör det vara tillräckligt att beslutet om utlämnande grundas på de uppgifter som den som gör anspråk på föremålet har lämnat samt den dokumentation och övriga uppgifter som finns tillgängliga i det enskilda ärendet.

För att uppfylla kravet på sannolika skäl bör det ofta vara tillräckligt att den som påstår sig ha rätt till föremålet kan beskriva det närmare (t.ex. ange särskilda kännetecken) och lämna uppgifter om dels hur och när föremålet har förvärvats, dels var och när föremålet senast var i hans eller hennes besittning. Det bör även med hänsyn till omständigheterna i övrigt framstå som sannolikt att han eller hon har rätt till det.

Det kan ibland inträffa att flera personer gör anspråk på samma föremål. Om en av dessa är den hos vilken föremålet togs i beslag ska föremålet enligt huvudregeln i första stycket lämnas ut till denne. I annat fall måste den som beslutar om utlämnande avgöra om någon av dem kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet. Typiskt sett torde det vara svårt att nå upp till beviskravet om flera gör anspråk på föremålet. Gör inte någon det får föremålet inte lämnas ut enligt första stycket. Om den hos vilken beslaget gjorts inte gör anspråk på föremålet och övriga förutsättningar i första stycket andra meningen inte föreligger kan föremålet inte heller lämnas ut enligt första stycket. I dessa fall ska i stället andra stycket tillämpas.

Enligt *andra stycket* ska lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. (förfarandelagen) tillämpas på föremål som inte kan lämnas ut till någon enligt första stycket och

föremål som inte hämtas ut. Om någon vid ett senare tillfälle gör anspråk på föremålet ska inte någon ny prövning om utlämnande enligt första stycket göras. Ett sådant anspråk ska i stället prövas enligt 7 § förfarandelagen (se närmare författningskommentaren till den paragrafen).

8 b § När ett föremål enligt 8 a § ska lämnas ut till den hos vilken beslaget gjorts eller den som gör anspråk på föremålet ska denne så snart som möjligt efter det att beslaget har hävts, underrättas om att föremålet kan hämtas och att det, om det inte hämtas, kan komma att säljas för statens räkning eller förstöras.

Om det i fall som avses i 8 a § är känt att någon annan också har drabbats av beslaget ska även denne underrättas om att beslaget har hävts och, om föremålet ska lämnas ut, till vem utlämnandet ska ske.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om underrättelser när ett beslag har hävts. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

I första stycket föreskrivs att den som ett föremål ska lämnas ut till enligt 8 a § så snart som möjligt sedan ett beslag har hävts ska underrättas om att föremålet kan hämtas och att det annars kan komma att säljas eller förstöras. Av den föreslagna 2 b § förfarandelagen framgår att en förutsättning för att föremålet ska få säljas eller förstöras är att underrättelsen delges den som får hämta ut föremålet.

Om det är känt att någon annan har drabbats av beslaget ska enligt bestämmelsen i *andra stycket* även denne underrättas. Någon annan än den till vilken föremålet ska lämnas ut kan ha framställt anspråk på föremålet. Även utan en sådan framställan kan det i vissa fall finnas skäl för underrättelse. Till exempel om en person har lämnat in ett föremål för förvaring och föremålet sedan har beslagtagits hos den som förvarar det. Det kan också framgå av handlingen eller föremålet att den kan tillhöra någon annan, t.ex. en annan persons körkort eller en graverad ring. Normalt behöver myndigheten inte göra några närmare efterforskningar när det gäller att uträna om någon annan drabbats av beslaget än den till vilken föremålet ska lämnas ut. En underrättelse enligt *andra stycket* ska innehålla en upplysning om att beslaget har hävts. Underrättelsen ska också, om egendomen ska lämnas ut enligt 8 a § första stycket, innehålla uppgift om till vem utlämnande ska ske. Underrättelsen behöver inte delges.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m.

1 § Denna lag gäller, om *inte* annat följer av lag eller annan författning, egendom som

1. tillfallit staten på grund av förverkande,
2. tillfallit staten enligt lagen (1938:121) om hittegoods,
3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,
4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387), *eller*

Paragrafen anger förfarandelagens tillämpningsområde.

Genom den nya *punkten 5* utökas lagens tillämpningsområde till att även gälla egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken.

2 b § *Egendom som ska lämnas ut enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska i minst en månad efter delgivning av en sådan underrättelse som avses i 27 kap. 8 b § första stycket rättegångsbalken finnas tillgänglig för avhämtning hos den myndighet som förvarar den. Om egendomen inte hämtas ut inom denna tid, ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag.*

Egendom som inte kan lämnas ut till någon enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska i minst tre månader efter det att beslaget hävdes finnas tillgänglig hos den myndighet som förvarar den. Därefter ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag. Om egendomens värde sannolikt överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då beslaget gjordes, tillämpas dock denna lag först efter det att tre månader har förflutit sedan den myndighet som förvarar egendomen genom kungörelse uppmanat ägaren eller annan rättsinnehavare att göra anspråk på den.

Paragrafen, som är ny, behandlar förutsättningarna för att förfarandelagen ska kunna tillämpas på egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken. Övervägandena finns i avsnitt 4.4–4.6.

Av *första stycket* framgår att egendom som ska lämnas ut enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska finnas tillgänglig för avhämtning i minst en månad efter delgivning av en sådan underrättelse som avses i 27 kap. 8 b § första stycket rättegångsbalken. I många fall kan delgivning ske genom s.k. förenklad delgivning enligt bestämmelserna i 3 a § delgivningslagen (1970:428). Om egendomen inte hämtas ut inom den angivna fristen ska det förfaras med den på det sätt som anges i förfarandelagen.

Om det har bedömts inte finnas någon som egendomen kan lämnas ut till enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken ska enligt *andra stycket* egendomen förvaras i minst tre månader efter det att beslaget hävdes. Är det sannolikt att egendomens värde överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp som gällde då beslaget gjordes, ska den myndighet som förvarar föremålet genom kungörelse uppmana ägaren eller annan rättsinnehavare att inom en viss tid göra anspråk på den. Om det är flera föremål som har tagits i beslag vid samma tillfälle ska föremålens värde räknas samman. På grund av de svårigheter att bedöma egendomens värde som kan uppkomma, är det tillräckligt att egendomens värde *sannolikt* överstiger det angivna beloppet för att kungörelseförfarandet ska tillämpas.

Om någon under den tid som anges i andra stycket gör anspråk på föremålet ska frågan om utlämnande prövas enligt 7 § förfarandelagen när tiden har löpt ut.

7 § Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken* ska den lämnas ut till *rättsinnehavaren* efter beslut av *den myndighet som förvarar egendomen*, om egendomen inte redan har sålts eller förstörts.

Har egendomen reparerats eller på annat sätt förbättrats, är den som gör anspråk på egendomen enligt första stycket skyldig att betala kostnaden för förbättringen innan egendomen *lämnas ut*. *Betalas* inte *förbättringskostnaden* inom en månad efter det att särskild uppmaning delgivits *rättsinnehavaren*, får egendomen säljas i den ordning som anges i denna lag.

I paragrafen finns bestämmelser om utlämnande av egendom.

Om ägaren eller annan rättsinnehavare gör anspråk på viss egendom ska den lämnas ut till denne, om egendomen inte redan har sålts eller förstörts. Paragrafen har ändrats så att även egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken faller inom dess tillämpningsområde. Om någon framställer anspråk på ett föremål som avses i nämnda bestämmelse ska de tidsfrister som anges i den föreslagna 2 b § löpa ut innan en bedömning av frågan om utlämnande enligt 7 § får göras. Frågan om utlämnande av egendom prövas av den myndighet som förvarar egendomen.

8 § Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken* sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket ska kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning prövas av Rikspolisstyrelsen om en polismyndighet fattat beslutet om försäljning. I annat fall prövas ersättningsfrågan av den myndighet som beslutat om försäljningen.

Paragrafen reglerar försäljning av egendom i vissa fall för statens räkning och rätt till ersättning till ägaren eller annan rättsinnehavare för egendom som har sålts. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafens *första stycke* har kompletterats så att den även är tillämplig beträffande egendom som omfattas av 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken.

Tredje stycket reglerar vilken myndighet som ska pröva frågan om ersättning. Har polismyndighet fattat beslutet är det Rikspolisstyrelsen

som tar emot och prövar en ansökan om ersättning. I andra fall är det den beslutande myndigheten som har dessa uppgifter. Prop. 2008/09:227

9 § *Beslut som avses i 7 § första stycket och 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen reglerar överklagande av vissa beslut. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Bestämmelsen har ändrats till följd av att även andra myndigheter än polismyndigheter ska få fatta beslut om utlämnande och ersättning. Vidare ska beslut enligt 7 § första stycket inte längre överklagas till länsstyrelsen utan direkt till allmän förvaltningsdomstol.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om

1. sättet för kungörande enligt 2–2 b §§,
2. myndighets förfarande med egendom som avses i denna lag.

Paragrafen innehåller information om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utfärdar närmare föreskrifter i fråga om sättet för kungörande och förfarandet med egendom enligt denna lag.

Ändringen i *första punkten* innebär att även kungörande enligt den nya 2 b § omfattas av bestämmelsen. Ändringen i *andra punkten* innebär att även andra myndigheter än polismyndighet omfattas.

Övergångsbestämmelser

Har ett beslag hävts före ikraftträdandet ska i fall som avses i 2 b § andra stycket första meningen tiden som egendomen ska finnas tillgänglig räknas från ikraftträdandet av denna lag.

När ett beslag har hävts och föremålet inte kan lämnas ut till någon ska enligt 2 b § andra stycket första meningen egendomen finnas tillgänglig hos den myndighet som förvarar den i minst tre månader sedan beslaget hävdes. Av övergångsbestämmelserna framgår att, i de fall beslaget har hävts före ikraftträdandet och värdet inte är så betydande att kungörelseförfarandet ska tillämpas, tiden ska räknas från ikraftträdandet och inte från beslutet att häva beslaget.

Sammanfattning av betänkandet (SOU 2005:117) avseende vissa frågor om beslag

När ett beslag har hävts ska föremålet, med något undantag, återlämnas till den hos vilken beslaget har gjorts. Om denne inte gör anspråk på föremålet och det är sannolikt att någon annan har rätt till föremålet, ska det återlämnas till denne. Regler om detta ska tas in i rättegångsbalken. Särskilt mot bakgrund av kostnaderna för förvaring och administration görs vidare bedömningen att det finns behov av en reglering i rättegångsbalken av möjligheten att i vissa fall sälja eller förstöra egendom som har varit föremål för beslag. Regleringen bör bl.a. ha det innehållet att om den till vilken ett beslagtaget föremål ska återlämnas inte hämtar det eller om föremålet inte kan lämnas ut till någon, ska den myndighet som förvarar föremålet få sälja det för statens räkning. Om föremålet inte kan säljas, ska det få förstöras. Försäljning ska få ske först en månad efter det att den person till vilken föremålet ska återlämnas har delgivits underrättelse om att föremålet får hämtas och att det annars kan komma att säljas eller förstöras. Även andra som drabbats av beslaget ska få en sådan underrättelse. När föremålet inte kan lämnas ut till någon, ska det före försäljningen i stället finnas tillgängligt för avhämtning i minst tre månader hos den myndighet som förvarar egendomen. Tremånadersfristen ska beräknas från det att beslaget har hävts alternativt från det att kungörelse har skett i det fall egendomens värde sannolikt överstiger en fjärdedel av prisbasbeloppet då beslaget verkställdes. Länsstyrelsens roll som överklagandemyndighet vid beslut om utlämnande av egendom ska upphöra. Besluten ska i stället överklagas direkt till allmän förvaltningsdomstol. Enligt utredningens mening bör det inte föreskrivas något kostnadsansvar för förvaring för den person till vilken tidigare beslagtagen egendom ska lämnas ut. De föreslagna bestämmelserna ska tillämpas även i fall där beslaget har hävts innan lagändringarna träder i kraft. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

Författningsförslaget i Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117) avseende vissa frågor om beslag

Prop. 2008/09:227
Bilaga 2

1. Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 27 kap. 8 § skall ha följande lydelse,
dels att det i balken skall införas en ny paragraf, 27 kap. 8 a § av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

8 §

Om det inte inom den tid som avses i 7 § har väckts åtal eller kommit in någon begäran till rätten om förlängning av tiden eller om det annars inte längre finns skäl för beslag, skall beslaget omedelbart hävas.

Om det inte inom den tid som avses i 7 § har väckts åtal eller kommit in någon begäran till rätten om förlängning av tiden eller om det annars inte längre finns skäl för beslag, skall beslaget omedelbart hävas. *Om inte annat följer av 4 a § skall föremålet därefter återlämnas till den hos vilken beslaget har gjorts. Om denne inte gör anspråk på föremålet och det är sannolikt att någon annan har rätt till föremålet, skall det återlämnas till denne.*

Har beslut fattats enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål skall lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om beslutet enligt 4 a § andra stycket har sänts till den hos vilken beslaget har gjorts. Om denne medger det, får dock beslaget hävas omedelbart. Detsamma gäller, om rätten fastställer ett beslut enligt 4 a § om att föremålet skall lämnas ut.

Om någon har framställt ett anspråk på ett beslagtaget föremål eller yrkat att en viss åtgärd skall vidtas med detta föremål, utan att det har fattats beslut enligt 4 a § om att föremålet skall lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om att beslaget kan komma att hävas har sänts till den som framställt anspråket. Om denne medger det, skall dock beslaget hävas omedelbart. Av underrättelsen skall det framgå hos vem beslaget har gjorts. Den som beslaget har gjorts hos behöver inte underrättas i detta fall.

Ett beslag hävs av rätten eller, om beslaget inte har meddelats eller fastställts av rätten, av undersökningsledaren eller åklagaren. Har den som drabbats av beslaget begärt rättens prövning av ett beslut enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål skall lämnas ut, hävs beslaget av rätten.

När målet avgörs, skall rätten pröva om ett beslag fortfarande skall bestå. Om målet avgörs genom dom, skall tredje stycket inte tillämpas. Rätten får i samband med dom besluta om beslag.

Prop. 2008/09:227
Bilaga 2

8 a §

Om den till vilken ett beslagtaget föremål skall återlämnas inte hämtar det, får den myndighet som förvarar föremålet sälja det för statens räkning. Försäljning skall ske under de förutsättningar som anges i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. Kan föremålet inte säljas får det förstöras.

När ett beslag har hävts skall den till vilken föremålet skall återlämnas så snart som möjligt underrättas om att föremålet får hämtas och att det annars kan komma att säljas eller förstöras. Om det är känt att någon annan också drabbas av beslaget, skall även denne underrättas.

Om föremålet inte kan lämnas ut till någon, får den myndighet som förvarar föremålet, under de förutsättningar som anges i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. sälja föremålet för statens räkning. Kan föremålet inte säljas får det förstöras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Prop. 2008/09:227
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

dels att 1, 7, 8, 9 och 11 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 2 b § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller, om ej annat följer av bestämmelser i lag eller annan författning, egendom som

1. tillfallit staten på grund av förverkande,

2. tillfallit staten enligt lagen (1938:121) om hittegods,

3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. *eller*

4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387).

3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,

4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387), *eller*

5. får säljas enligt 27 kap. 8 a § rättegångsbalken.

2 b §

Egendom som får säljas enligt 27 kap. 8 a § första stycket rättegångsbalken skall finnas tillgänglig hos den myndighet som förvarar den för avhämtning i minst en månad efter delgivning av en sådan underrättelse som anges i andra stycket i samma bestämmelse. Om egendomen inte hämtas ut inom denna tid, skall det förfaras med egendomen på sätt som anges i denna lag.

Egendom som får säljas enligt 27 kap. 8 a § tredje stycket rättegångsbalken skall finnas tillgänglig hos den myndighet som förvarar den för avhämtning i minst tre månader efter det att beslaget hävdes. Om egendomen inte hämtas ut inom denna tid, skall det förfaras med egendomen på sätt som anges i denna lag. Om egendomens värde sannolikt överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp enligt lagen

(1962:381) om allmän försäkring som gällde då beslaget verkställdes, tillämpas dock bestämmelserna i denna lag först efter det att tre månader har förflutit sedan den myndighet som förvarar egendomen genom kungörelse uppmanat ägaren eller annan rättsinnehavare att göra anspråk på egendomen.

7 §

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. eller egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) skall den lämnas ut till honom eller henne efter beslut av *polismyndigheten*, om den inte redan har sålts eller förstörts.

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som får säljas enligt 27 kap. 8 a § rättegångsbalken* skall den lämnas ut till honom eller henne efter beslut av *den myndighet som förvarar egendomen*, om egendomen inte redan har sålts eller förstörts.

Har egendomen reparerats eller på annat sätt förbättrats, är den som gör anspråk på egendomen enligt första stycket skyldig att betala kostnaden för förbättringen innan han eller hon får ut egendomen. Betalar han eller hon inte inom en månad efter det att särskild uppmaning delgivits honom eller henne, får egendomen säljas i den ordning som anges i denna lag.

8 §

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. eller egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) sker för statens räkning.

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som får säljas enligt 27 kap. 8 a § rättegångsbalken* sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket skall kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning ges in till Rikspolisstyrelsen som, efter verkställd utredning i ärendet, prövar frågan om ersättning.

Ansökan om ersättning ges in till Rikspolisstyrelsen *eller om annan myndighet än polismyndighet fattat beslutet, till den beslutande myndigheten*, som,

9 §

Polismyndighetens beslut i ärende om utlämnande av egendom enligt 7 § första stycket får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut i sådant ärende samt Rikspolisstyrelsens beslut i ärende som avses i 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avses i 7 § första stycket och 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

11 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelarnärmare föreskrifter om

1. sättet för kungörande enligt 2 och 2 a §§,	1. sättet för kungörande enligt 2–2 b §§,
2. polismyndighets förfarande med egendom som avses i denna lag.	2. myndighets förfarande med egendom som avses i denna lag.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

2. Har ett beslag hävts före ikraftträdandet och är det fråga om fall som avses i 2 b § andra stycket första meningen, skall tiden om minst tre månader räknas från ikraftträdandet av denna lag.

Remissinstanser Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117)

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Hovrätten för Övre Norrland, Huddinge tingsrätt, Stockholms tingsrätt, Västmanlands tingsrätt, Uppsala tingsrätt, Linköpings tingsrätt, Växjö tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, Malmö tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Värmlands tingsrätt, Östersunds tingsrätt, Umeå tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Skåne län, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Registernämnden, Kriminalvården, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket, Skatteverket, Datainspektionen, Statskontoret, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Vägverket, Sveriges kommuner och landsting, Sveriges advokatsamfund, JUSEK, Sveriges domareförbund, Svenska polisförbundet, Amnesty International och Trafikförsäkringsföreningen.

Utöver remissinstanserna har yttranden getts in av Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm och Försvarmakten.

Svenska Helsingforskommittén för Mänskliga Rättigheter, Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen och Bil Sweden har inbjudits att lämna synpunkter men har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att det i rättegångsbalken ska införas två nya paragrafer, 27 kap. 8 a–8 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.*8 a §*

När ett beslag har hävts ska, i andra fall än som avses i 4 a §, andra och tredje styckena tillämpas.

Föremålet ska lämnas ut till den hos vilken beslaget har gjorts. Gör denne inte anspråk på föremålet eller kan det inte utredas hos vem beslaget har gjorts, ska föremålet lämnas ut till den som gör anspråk på det om denne kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet.

Om den som ett föremål ska lämnas ut till inte hämtar det, eller föremålet inte kan lämnas ut till någon enligt andra stycket, tillämpas lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m.

8 b §

Den till vilken föremålet ska lämnas ut enligt 8 a § andra stycket ska, så snart som möjligt efter det att beslaget har hävts, underrättas om att föremålet kan hämtas och att det, om det inte hämtas, kan komma att säljas för statens räkning eller förstöras.

Om det i fall som avses i 8 a § är känt att någon annan också har drabbats av beslaget ska även denne underrättas om att beslaget har hävts och, om föremålet ska lämnas ut, till vem utlämnandet ska ske.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

dels att 1, 7–9 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §⁶

Denna lag gäller, om *ej* annat följer av bestämmelser i lag eller annan författning, egendom som

1. tillfallit staten på grund av förverkande,

2. tillfallit staten enligt lagen (1938:121) om hittegods,

3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. *eller*

4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387).

Denna lag gäller, om *inte* annat följer av bestämmelser i lag eller annan författning, egendom som

3. tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.,

4. omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387), *eller*

5. omfattas av bestämmelsen i 27 kap. 8 a § tredje stycket rättegångsbalken.

2 b §

Egendom som ska lämnas ut enligt 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken ska finnas tillgänglig för avhämtning hos den myndighet som förvarar den i minst en månad efter delgivning av en sådan underrättelse som avses i 27 kap. 8 b § första stycket rättegångsbalken. Om egendomen inte hämtas ut inom denna tid, ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag.

Egendom som inte kan lämnas ut till någon enligt 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken ska finnas tillgänglig hos den myndighet som förvarar den i minst tre månader efter det att

⁶ Senaste lydelse 2004:1030.

beslaget hävdades. Därefter ska det förfaras med den på det sätt som anges i denna lag. Om egendomens värde sannolikt överstiger en fjärdedel av det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde då beslaget gjordes, tillämpas dock bestämmelserna i denna lag först efter det att tre månader har förflutit sedan den myndighet som förvarar egendomen genom kungörelse uppmanat ägaren eller annan rättsinnehavare att göra anspråk på den.

7 §⁷

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. eller egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) skall den lämnas ut till honom eller henne efter beslut av *polismyndigheten*, om den inte redan har sålts eller förstörts.

Gör ägaren eller annan rättsinnehavare anspråk på egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) eller egendom som omfattas av bestämmelsen i 27 kap. 8 a § tredje stycket rättegångsbalken ska den lämnas ut till honom eller henne efter beslut av *den myndighet som förvarar egendomen*, om egendomen inte redan har sålts eller förstörts.

Har egendomen reparerats eller på annat sätt förbättrats, är den som gör anspråk på egendomen enligt första stycket skyldig att betala kostnaden för förbättringen innan han eller hon får ut egendomen. Betalar han eller hon inte inom en månad efter det att särskild uppmaning delgivits honom eller henne, får egendomen säljas i den ordning som anges i denna lag.

⁷ Senaste lydelse 2004:1030.

8 §⁸

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. eller egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influtit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket *skall* kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning ges in till Rikspolisstyrelsen som, efter verkställd utredning i ärendet, prövar frågan om ersättning.

Försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m., egendom som omhändertagits med stöd av 24 a § polislagen (1984:387) *eller egendom som omfattas av bestämmelsen i 27 kap. 8 a § tredje stycket rättegångsbalken* sker för statens räkning.

Har egendomen sålts, har ägaren eller annan rättsinnehavare rätt till ersättning. Denna utgår dock inte med högre belopp än som har influtit vid försäljningen. I de fall som avses i 7 § andra stycket *ska* kostnaden för förbättringen avräknas från ersättningen.

Ansökan om ersättning ges in till Rikspolisstyrelsen *eller, om en annan myndighet än en polismyndighet fattat beslut om försäljning, den beslutande myndigheten. Myndigheten prövar frågan om ersättning efter att en utredning gjorts i ärendet.*

9 §⁹

Polismyndighetens beslut i ärende om utlämnande av egendom enligt 7 § första stycket får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut i sådant ärende samt Rikspolisstyrelsens beslut i ärende som avses i 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som avses i 7 § första stycket och 8 § tredje stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

⁸ Senaste lydelse 2004:1030.

⁹ Senaste lydelse 1995:1700.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om

1. sättet för kungörande enligt 2 och 2 a §§,	1. sättet för kungörande enligt 2-2 b §§,
2. <i>polismyndighets</i> förfarande med egendom som avses i denna lag.	2. <i>myndighets</i> förfarande med egendom som avses i denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
  2. Har ett beslag hävts före ikraftträdandet ska i fall som avses i 2 b § andra stycket första meningen tiden som egendomen ska ha funnits tillgänglig för avhämtning räknas från ikraftträdandet av denna lag.

¹⁰ Senaste lydelse 2004:1030.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-06-10

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och regeringsrådet Karin Almgren.

Förfarandet när ett beslag har hävts

Enligt en lagrådsremiss den 4 juni 2009 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Susanne Södersten.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 juni 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Björklund, Malmström, Sabuni, Billström,

Föredragande: Statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2008/09:227 Förfarandet när ett beslag har hävts.